

Jan Bonnevier:

VID FYREN SOM BARN

"Är det inte ensamt att bo här ute?" Jag minns det förstås inte själv, men mamma Maria lär ha fått frågan av en tillfällig besökare vid Skage fyr någon av de där somrarna på 50-talet.

Det var inte många, besökarna som inte hörde dit. Om de kom med båt eller till fots via den väldigt smala spången vet jag inte. Fyrområdet var definitivt inget utflyktsmål.

Möjligen trodde ingressens besökare att mamma var fyrvaktarens hustru, och skulle aldrig komma på tanken att någon frivilligt ville använda det primitiva fyrhuset som sommarstuga.

Men det var just vad vi gjorde, farfar med barn och barnbarn.

Farfar Einar Bonnevier blev medlem redan 1937 i Föreningen Fyrtornet u.p.a. Farfar och farmor bodde på Kungsgatan i Karlstad och hade ett sommarhus i Södra Tye: Högåsen. Mina föräldrar flyttade runt en hel del i Sverige under mina barndomsår, men varje sommar under andra halvan av 40-talet och hela 50-talet hälsade vi på farfar och farmor i Värmland. Ett par dygn eller upp till en vecka skulle därvid tillbringas i lugnet i fyren.

Jag lär ha varit där för första gången i mammas mage, sommaren 1947. I mina minnen är jag nog sju år och uppåt.

Jag var inte själv med när farfar ramlade av den dåvarande smala spången till ön, så att blodvite uppstod mot stenarna och hans fickur gick ohjälpligt sönder. Kanske berodde det på spångens opålitliga beskaffenhet som gjorde att farmor aldrig var med till fyren (vad jag minns).

Det var alltså ibland farfar men framför allt pappa, mamma, jag och tvillingarna – mina två småsyster – och för det mesta även farbror Lennart, faster Bibbi och kusin Staffan, som deltog i dessa besök vid fyren.

Vi anlände med bussen, som släppte av oss vid Takene. Där tog vägen slut, så även om vi haft bil skulle det inte ha hjälpt. Allt vi behövde ha med oss fick alltså bäras – eller kanske fanns där en cykel, för ibland gjordes en inköpstur till affären i Svenshult för påfyllning av förråden. Att pappa fick tag på ett fotogendrivet kylskåp, som fraktades hit från Åmål, underlättade förstås provianteringen.

Jag kommer ihåg hur vi grillade falukorv över

brinnande kottar. Färsk fisk fanns det gott om, utan att jag bidrog till det. Tvärtom: jag hade aldrig någon fiskelycka. Farfar var däremot en mästare på att dra upp abborrar. Han gav mig sitt spö, han bytte plats med mig i båten – men ingenting hjälpte. Mina systrar gick det bättre för – och jag minns att jag fick låna fisk av dem för att hålla upp när korten togs. Sen var det Staf-fans och mitt jobb att rensa.

Färskt vatten – det rodde vi ut med båten och hämtade i Väneren, utan en tanke på nedsmutsning.

Till tvätt värmdes det i en kopparbehållare, som var en del av vedspisen.

Fyrens interiör såg exakt likadan ut då som nu. Möjligen sov de vuxna där nere, men åtminstone vi barn sov i konstiga utdragsängar på övervåningen. Vi tyckte om att klättra upp i tornet och fantisera kring de luftbevakningslottor som suttit där uppe under kriget; det fanns visst ett bord och några kopplingsdon på väggen där uppe.

Det åskade ofta på kvällarna, som jag minns det. Då var det häftigt att gå upp i fyren och titta på när blixterna slog ner i vattnet. En gång när pappa var där uppe måste blixten ha slagit ner alldeles i närheten, för när han kom ner ångade det om honom!

Annars var det ju sol och bad som besöken vid fyren handlade om för oss barn. Och roddturer i ekan, men till Skallholmen var det förbjudet att ro, eftersom det var övningsområde. Så dit rodde vi förstas ändå, eller simmade för att leta tomma patron- och granat-hylsor.

Ett år hade en båt gått på grund och sjunkit strax utanför Skallholmarna. Vi rodde ut och såg den under oss i vattnet.

Ja, ibland var vi förstas borta hos Lidbergs – den ende grannen på ön – och tävlade i höjdhopp och längdhopp.

Jag var ju ett stadsbarn och ormar var inget hot jag kände till. Men en gång när jag skulle ta papper ur behållaren på toan låg en orm hoprullad i den!

Doften av pors vid spången, fiske, bad och ormar – det är vad jag framför allt förknippar med barndomens somrar vid fyren.

Jan Bonnevier